

ANUARO BRIGANTINO

Historia - Arte - Literatura - Antropoloxía - Entidades culturais e deportivas - Acontecementos do ano - Administración Municipal

Fundado por D. Francisco Vales Villamarín

Director: Alfredo Erias Martínez

Secretario e asesor: Julio Cuns Lousa

Asesores:

Manuel Ares Faraldo

José Antonio Miguez Rodríguez

Colaboradores técnicos:

José Luis Casal Castro

Carlos Fernández Fernández

Ricardo López Saavedra

M^a del Pilar Vázquez Ares

José María Veiga Ferreira

EXCMO. CONCELLO DE BETANZOS

1992

nº 15

Dos traballos asinados responden os seus autores, dos demás a dirección do ANUARIO

O *ANUARIO BRIGANTINO* é analizado sistemáticamente polo "CENTRO DE INFORMACIÓN Y DOCUMENTACIÓN CIENTÍFICA" (C.I.N.D.O.C.) do C.S.I.C. e incluido na base de datos *ISOC*. Esta ofrece información sobre artigos publicados en más de 1.000 revistas especializadas nos diferentes campos do coñecemento que pertencen ás Humanidades ou ás Ciencias Sociais.

A base de datos *ISOC*, accesible en liña desde calquer PC ou terminal de ordenador pola rede telefónica conmutada ou por liñas especializadas para a transmisión de datos (X-25), distribúese tamén en CD-ROM e en forma de repertorios bibliográficos impresos.

O seu enderezo é:

Calle Pinar, 25, 3º, 28006 Madrid.

Telf. (91) 411 22 20. Fax 564 50 69.

REDACCIÓN E INTERCAMBIOS

Excmo. Concello de Betanzos

Arquivo e Biblioteca Municipais

Rúa Emilio Romay s. n.

15300 Betanzos, A Coruña

Tlf. (981) 77 19 46

Cuberta: Santiago Pelegrín de Betanzos, descuberto a finais de 1992 nos cimentos das antigas Escolas de San Francisco (o que queda do antigo mosteiro, destruído nos anos 70 do s. XIX). Tipolóxicamente único en Galicia, dátase no século XIV, aínda que ten raíces formais no s. XIII.

Contracuberta:

Un dos blasóns municipais de Betanzos xemeos (s. XVI) da "Torre do Reló". Debuxo de Alfredo Erias.

Deseño da cuberta, composición e maqueta: Alfredo Erias.

Depósito legal: C-1014/93

ISBN: 84-606-1477-8

Imprime: LUGAMI. Rúa de Santiago, 4, Betanzos

*Ilmo. Sr. Don Manuel Lagares Pérez
Alcalde-Presidente do Excmo. Concello
de Betanzos*

O ano 1992, emblemático por tantas razóns, supón para a vida cultural de Betanzos un paso máis, porque o afianzamento das liñas de traballo seguidas continúan a darnos froitos: o *Anuario Brigantino* 1992 é un deles.

Pero ademais, este ano estívose a organizar con intensidade o Museo das Mariñas. De feito, xa se poido inaugurar o conxunto expositivo adicado ás antigas escolas e, especialmente, ós Irmáns García Naveira. Pronto o funcionamento do Museo, Arquivo e Biblioteca no antigo mosteiro de Santo Domingo, rehabilitado, configurarán un dos núcleos culturais más importantes de Galicia.

E en canto ó *Anuario Brigantino*, que xa vai polo número 15, este ano é o décimo que está dirixido por Don Alfredo Erias Martínez. Unha década de traballo intenso que marca un período de fonda trascendencia cultural. Gracias, pois, a el e a tódolos seus colaboradores.

E gracias tamén, unha vez máis, á Deputación Provincial da Coruña e a Caixa Galicia que contribúen a que esta edición sexa unha realidade, e así mesmo, ó Concelleiro Delegado de Cultura, D. Francisco Díaz Pereira, polos seus desvelos.

¡Gracias a todos!

Actos de irmamento de Betanzos e Pont L'Abbé (Bretaña), celebrados nesta cidade francesa os días 26-28 de xuño de 1992 coa presencia do Alcalde de Betanzos, D. Manuel Lagares Pérez, e dos Delegados de Cultura e Emigración, D. Francisco Díaz Pereira e D. Andrés Beade Dopico.
Na foto superior, o Alcalde de Betanzos entrega un recordo ó "Maire", Monsieur Sebastian Jolivet

ÍNDICE

HISTORIA, ...

Páginas:

-Sigillata Hispánica de Veigue (Coruña), por LUIS MONTEAGUDO GARCÍA	11
-Cerámica común romana de la calle de la Franja (La Coruña), por XOSÉ F. DOVAL GALÁN y XOÁN L. VÁZQUEZ GÓMEZ	15
-La comarca brigantina en la relación España-Flandes durante la Edad Moderna, por ISMAEL VELO PENSADO	25
-La conflictividad abolicionista en los estados de Andrade: el pleito de Iñás, Dexo y Serantes, por M ^a JESÚS BAZ VICENTE	41
-Aspectos económicos de la sociedad brigantina del s. XVIII: los medios de vida, por BERTA MARÍA VAQUERO LASTRES	55
-Los señoríos de las provincias de Betanzos y La Coruña según el manuscrito de la renta del tabaco, por M ^a DEL PILAR SOLÍS PARGA	65
-Actuación del general Quiroga en la guerra civil de 1823 y sus años de exilio, por ANTONIO MEIJIDE PARDO	89
-Cando chegou o ferrocarril: Betanzos ollado por un basco no 1883, por XESÚS TORRES REGUEIRO	113
-La medicina de ayer a través de la Publicidad en la Prensa de Betanzos, por CARLOS M. FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ y XOSÉ M ^a VEIGA FERREIRA	123
-Casas de baños de Riazor na Coruña de antano: <i>La Primitiva</i> , por XOSÉ MARÍA MONTERROSO DEVESA	141
-La Coruña de mi adolescencia: Recuerdos de la Segunda República Española, por JAVIER ALVAJAR LÓPEZ	149
-La CEDA en el partido judicial de Betanzos: organización local y comportamiento electoral (1931-1936), por EMILIO GRANDÍO SEOANE	175
-O apellido "Betanzos" en Palmeira, por ROSA VIZCAYA BETANZOS	201

ARTE, LITERATURA, ANTROPOLOGÍA, ...

-Xente da Baixa Idade Media (IV): Un pelegrín, notarios, xurados e outros más de Betanzos, por ALFREDO ERIAS MARTÍNEZ	205
-Fernán Pérez de Andrade o Boo y sus vínculos con la nobleza lucense a través de tres nuevos documentos, por CARMEN MANSO PORTO	223
-El Santuario de los Remedios de Betanzos, por FRANCISCO VALES VILLAMARÍN	231
-Nostalgia por San Paio, por MANUEL ARES FARALDO	251
-Sinopsis histórica de Sobrado de los Monjes, por EMILIO GARCÍA CRESPO	255
-"Un médico cubano": Fernando García Acuña, en el recuerdo de su hermano José, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ	257

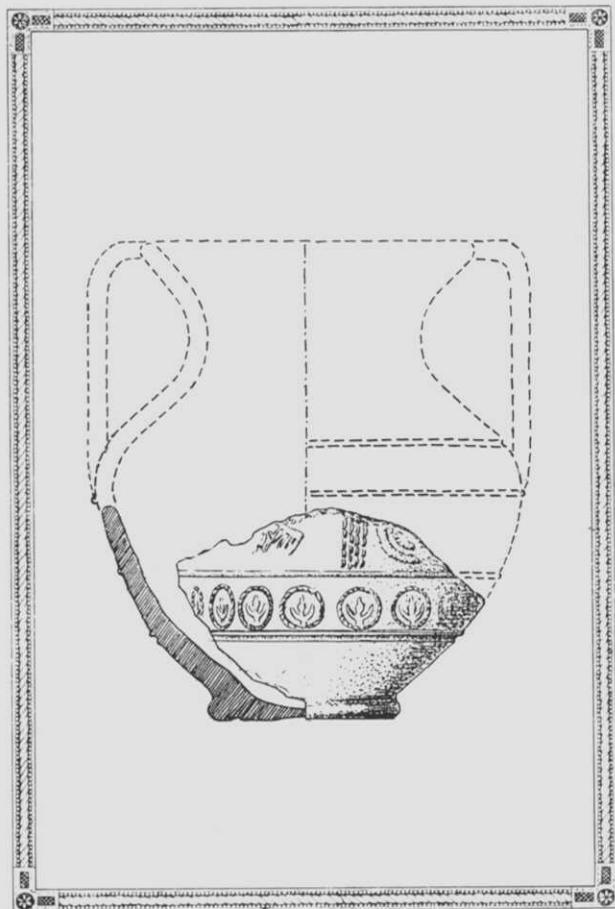
-Tiempo de Pasión, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ	262
-Poemas de la Vejez, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ	267
-Un artículo costumbrista sobre Betanzos, de Emilia Pardo Bazán, por CRISTINA PATIÑO EIRÍN	273
-Sofía Casanova: su niñez atormentada, cronista de guerras y revoluciones, por JOSÉ CARDESO LIÑARES	279
-Tres poemas de tema sanitario: Las máximas higiénicas de Gedeón, La prostituta, A mi querida amiga la Higiene, por CARLOS M. FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ y XOSÉ M. VEIGA FERREIRA	283
-De la cilla de un maestro: con Don Quijote en clase, por BRAIS DA BOUZA	287
-Noticia da "Suma y narración de los Incas" de Juan de Betanzos, publicada, pola primeira volta na súa integridade, 436 anos despois de ser escrita (1551-1987), por XOSÉ MARÍA MONTERROSO DEVESA	289
-Algo sobre a vida notarial na Galiza: Um libro de Xulio Cuns Lousa, por JOAQUIM DE MONTEZUMA DE CARVALHO	291
-La fiesta de la Magdalena: ¿la más antigua de nuestra ciudad?, por CARLOS M. FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ y XOSÉ M. VEIGA FERREIRA	295
-A coca de Betanzos, por CLODIO GONZÁLEZ PÉREZ	297
-Os muíños de auga no Concello de Betanzos, por ISIDRO DOPORTO	307
-El lugar como centro de la vida social: Miodelo, por ANTONIO LIZARRITURRI ROSENDE	329

ENTIDADES CULTURAIS E DEPORTIVAS, ...

-52 arquivos municipais de Galicia: Algúns datos para a esperanza, por ALFREDO ERIAS	339
-Testemuña ocular, por XULIO CUNS LOUSA	341
-Asociaciós culturais	343
-Historia y formación del Club de Kárate-Do "Betanzos"	348
-Banda Municipal de Betanzos, por JOSÉ LUIS CASAL CASTRO	349
-Una piscina para todos, por MIGUEL SÁNCHEZ ORTIZ	350
-Programa de colaboración coa escola, curso 1992-93, por C.E.M.	351

ACONTECIMENTOS DO ANO 355

-Pregón da Festa do Viño de Betanzos, por JOSÉ ANTONIO FERNÁNDEZ DE ROTA Y MONTER	364
-Pregón das Festas de San Roque, por ENRIQUE CURIEL ALONSO	373
-Función do Voto (16 de agosto): Invocación do Alcalde a San Roque, Patrón da Cidade, por MANUEL LAGARES PÉREZ	376

HISTORIA, ...

